

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 Din. za 1/2 leta
90 Din. za 1/4 leta 45 Din.
mesečno 15 Din.; za ino-
zemstvo: 210 Din. - Pla-
ča in toži se v Ljubljani

TRGOVSKI LIST

Številka 122.

Oredništvo in upravljalstvo
je v Ljubljani v Gregorč-
čevi ulici 24. - Rokopisov
ne vračamo. - Račun pri
pošti, hranilnici v Ljubljani,
št. 11953. - Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak torek, ce-
trtek in sobota

Ljubljana, četrtek 29. oktobra 1936

Cena posamezni
številki Din 1'50

Edina pot k zboljšanju

Vsa napetost naše notranje-po-
litične situacije izhaja iz napak
naše uprave. Osnovno zlo te upra-
ve pa je v njenem centralizmu, ki
si lasti povsod in v vseh stvareh
odločilno besedo, pa čeprav ne po-
zna ne potreb in ne zahtev posa-
meznih pokrajin. Navadno pa jih
niti poznati noče.

Do popolnoma iste konstataci-
je prihajamo, če motrimo naš go-
spodarski položaj. Zopet je naša
nesrečna uprava glavna ovira na-
predka in zopet je slabe uprave
kriv centralizem, ki je vzel vsem
lokalnim oblastvom vsako inicia-
tivnost in ki je zadušil njih de-
lovno sposobnost pri izvajanju
predpisov.

V šolstvu tudi ni slika prav nič
drugačna. Ravnatelji zavodov, pro-
fesorji in učitelji so prezaposleni
z nepotrebnimi pisarijami. Vsak
red se mora prepisati do šest-
krat, za šolstvo pa ne preostaja
časa. Šole bodo kmalu le še uradi,
ki bodo pisali statistike ter izpol-
njevali formularje ter predpise, ki
jih dobivajo iz centrale.

Tako bi po vrsti na vseh poljih
dobili vedno isto sliko. Pod silo
predpisov ugaša vsako iniciativno
delo, nikogar pa ni, da bi to delo
nadomestil, ker si centrala dosled-
no lasti vso oblast, tudi v najbolj
malenkostni odločitvi, pri tem pa
na vsakem koraku dokazuje svojo
nesposobnost. Ni čuda potem, če
so ljudje nezadovoljni in če raste
nejevolja iz leta v leto, da je konč-
no privedla že do sedanje nape-
tosti.

Večkrat se je sicer že skušalo
vsaj glavne napake centralizma
odpraviti, obljubovala se je tudi
že več ko enkrat samouprava, iz-
dal tudi že zakon o banovinskih
samoupravah, toda vedno se je iz-
kazalo, da vsi ti poskusi nikamor
ne privedejo, ker je proti centra-
lizmu in njegovim napakam samo
eno zdravilo — njegova popolna
demonžacija. Odveč se je udajati
ysem iluzijam in željam, da bi se
vendarle moglo temu zdravilu ne-
kako ogniti, ker so vsi ti poskusi
danes že več ko zakasneli.

V prvih časih, ko je bilo nav-
dušenje nad nastankom Jugosla-
vije še živo in splošno, ko še niso
bile napake centralizma tako zna-
ne in ko njegova nesposobnost še
ni bila tako očitna, takrat je bil
še čas, da bi se centralizem vsaj
do neke mere rešil, če bi se se-
veda temeljito reformiral. Danes
te prilike ni več, ker je centrali-
zem tako diskreditiran, da ljudje
o njem sploh nečejo nič slišati, da
ne marajo niti diskutirati o tem,
kako bi se mogel reformirati. Da-
nes ljudje hočejo le eno, da se
centralizem absolutno demonžira
in to ljudsko voljo, to ljudsko za-
poved je treba upoštevati ali pa
je vsak apel na ljudstvo že v na-
prej obsojen na neuspeh.

Ni zato drugega izhoda, kakor
da se poslovimo od centralizma
in da z uveljavljenjem samouprave-
nega načela vzbudimo zopet v na-
rodu zaupanje. Danes mrtve sile
naroda morejo edino samouprave
vzbuditi k življenju, edino samo-
uprave pa morejo tudi zboljšati
našo upravo.

Dokler se ne preneha s tem ne-
mogočim sistemom, da se vse di-
rigira iz enega kraja in da odloča-
jo birokrati, ki krajev, katerim
diktirajo svojo voljo, niti videli
niso, tako dolgo je vsako upanje

na zboljšanje uprave odveč, ker
je čisto nesmiselno. Dokler se na
glave uradništva, davkoplačeval-
cev, gospodarskih ljudi in vsega
prebivalstva izliva neprestana po-
vodenj vedno novih predpisov, ta-
ko dolgo je vsako zboljšanje ne-
mogoče. Samo pogledite vse te
knjige, ki jih tvorijo že ti pred-
pisi in jasno postane, da je člo-
veško že čisto nemogoče, da bi en
človek obvladal vse te predpise.
Naši birokrati se je v resnici
dobesedno posrečilo, da je izdala
toliko predpisov, da se zaradi sa-
mih debel ne vidi več gozda.

Kako pa se naj iz tega labi-
rinta predpisov ustvari ekspedi-
tivnost uprave. Če pa te ni,
kako naj zavlada pri nas čistost
uprave. Ta labirint, v katerem je
ubita vsaka samostojnost uradni-
štva, je tudi glavni vzrok, če se
je razpasel nered in če pada po-
štenost.

Od katere koli strani pogleda-
mo, vedno se vidijo samo napake
centralizma in nikjer se ne poka-
že njegove prednosti. Saj je res,
da bi mogel centralizem, če bi
zbral vse sile naroda in jih usme-
ril k enemu cilju, dokazati svojo

eksistenčno upravičenost. Toda
naš centralizem ne zna zbrati ne
narodnih sil in jih danes tudi več
ne more, ker mu nihče ne zaupa
več, še manj pa jih more usmeriti
k enemu cilju. Saj sploh ne pozna
drugač cilja, kakor da bi ohranil
sebel.

Ni zato druge poti, ko absolut-
na demonžacija centralizma, ki se
mora začeti takoj in z vso dosled-
nostjo, da bo z novim duhom v
upravi vstal tudi novi duh v na-
rodu. Samo iz razvalin centraliz-
ma se more začeti pot k zbolj-
šanju.

bo moglo naenkrat preorientirati
na nova tržišča. Zato politika Na-
rodne banke, ki je sta za tem, da
bi si že sedaj pripravljali nove
trge za konopljo, nikakor ni na-
pačna.

Ko opazujemo razvoj stvari že
v samem začetku in ko vidimo, v
katero smer bo krenila najnovejša
nemška gospodarska politika
štiriletke, smatramo za potrebno,
da pravočasno opozorimo odloča-
joče činitele na ta pojav. Uvedba
zasebnega klirirga z Nemčijo je
imela zelo dobre posledice za
zmanjšanje klirirskih terjatev od
27 na 16 milijonov mark. Če se
bomo sedaj začeli polagoma umi-
kati in začeli prehajati na druge
trge, bomo preprečili velike mo-
nje v mnogih panogah našega go-
spodarstva. Tržišča v neklerirskih
deželah in v klirirskih državah,
s katerimi smo v trgovinskih od-
nošajih pasivni (n. pr. Francija,
Češkoslovaška, Švica in Belgija)
nam nudijo znatne možnosti, če jih
pravočasno izkoristimo. Če pa to
zamudimo, nastaja vprašanje: Kdo
bo prevzel odgovornost za zaželje-
ne in nezaželjene, toda neizogibne
posledice?

(>Trgovske Novine<.)

Škandal Pučke štedionice

Na skupščini združnikov, čla-
nov Pučke hranilnice v Zagrebu
je podal likvidator Franjo Plivelic
obširen referat, v katerem je med
drugim navedel nekaj najbolj dra-
stičnih primerov, kako je delovala
ta zadruga.

Pučka hranilnica je bila usta-
novljena 1. 1929. Njen predsednik
je bil dr. Surmin, ki pa je bil ta-
krat tako bolan, da ni mogel niti
slutiti, kaj se vse dogaja v zadru-
gi. Podpredsednik hranilnice je bil
odvetnik dr. Deželič, prvi ravna-
telj pa Petar Gregorič in ta dva
sta bila tudi glavna akterja. Kako
sta delovala, pa se vidi iz nasled-
njega:

Ko je bilo vloženih proti Pučki
štedionici okoli 100 tožb in prijav,
je odredilo ministrstvo prisilno
poravnava, za komisarija pa je bil
imenovan Juraj Horvat, ki je pre-
vezel vso zadevo v svoje roke. Tož-
be, ki so bile vložene, dolže za-
drugo in njene funkcionarje za
poneverbe, lažniva knjiženja itd.
Likvidator Plivelic je navedel, ka-
ko velike provizorije so prejeli
agenti, da so se z združnikom ob-
ljubljala posojila, ki jih niso nikoli
videli, da so izginile cele knjige,
da so se godile poneverbe s hra-
nilnimi knjižicami, da so se ponav-
rejali podpisali itd. Kakor je izjavil
likvidator Plivelic, je bila Pučka
štedionica prav za prav domača
hranilnica rodbine Deželič. Več
primerov je, ko so si člani te rod-
bine izposojali znatne vsote, tudi
do 60.000 din. Zgodilo se je, da so
se dala posojila tudi nekaterim za-
stopnikom oblasti, ki so mislili, da
jim teh posojil sploh ne bo treba
vrniti. Sedaj jih seveda vračajo.

Posebno poglavje je, kako je
hranilna zadruga poslovala s hra-
nilnimi knjižicami. Tako je Kata
Crnković dala Pučki hranilnici
vložno knjižnico za 300.000 din, da
bi dobila takoj posojilo 20.000 din.
Posojilo je dobila, zadruga pa je
knjižico takoj prodala naprej za
190.000 din. O tej knjižici ni več
ne duha ne sluha. Zaradi 20.000
din je torej izgubila Crnković 280
tisoč din. Takšnih in podobnih pri-
merov je vse polno. Tudi številni
izseljenci so na ta način prišli ob

Uvozno kontrolo treba decentralizirati, k sodelovanju pa pritegniti gospodarske ljudi

Že večkrat smo naglasili veliko
nezadovoljstvo naših trgovcev in
uvoznikov, ker je uvozna kontro-
la popolnoma centralizirana. Za-
radi te centralizacije so se tudi že
pogosto slišale pritožbe, da se fir-
me, ki so bliže Beograda ali v sa-
mem Beogradu favorizirajo na
škodo firm v drugih pokrajinah.
Narodna banka je sicer te vesti
demonžirala in izjavila, da se do-
deljujejo kontingenti popolnoma
nepristransko in strogo po krono-
loškem redu, kakor prihajajo
prošnje.

Že takrat smo odgovorili, da ta
dementi Narodne banke ne zado-
voljuje. Dejali smo, da je to pre-
malo, če pravi Narodna banka, da
so vesti o favoriziranju beograjs-
skih trgovcev proti enostranske-
mu dodeljevanju uvoznih do-
voljenj. V tej pritožbi se med dru-
gim naglašja, da se je dogodilo, da
so se prošnje mariborskih trgov-
cev rešile tudi šele po enem me-
secu, a še takrat negativno. Kakš-
no škodo je imel od tega uvoznik,
ni treba posebej razlagati. V tej
pritožbi pa se ponavljajo tudi že
preje omenjeni očitki, da se proš-
nje beograjskih trgovcev rešujejo
z malenkostnimi izjemami po-
zitivno! Vsa uvozna dovoljenja
pobere Beograd, za periferijo pa
ne ostane nič! Tako se pravi v
tej pritožbi. Iz tega se jasno vidi,
kako malo uspeha je imel deman-
ti Narodne banke.

Iz Beograda poročajo, da se mi-
slil obseg uvozne kontrole še po-
večati. V to kar moramo verjeti,
ker kako naj bo Beograd proti
razširjenju uvozne kontrole, če
mu bo pa ta prinesla skoraj mo-
nopolni položaj. Saj bo sčasoma
prišlo še tako daleč, da bodo mo-
gli naši trgovci dobiti tuje blago
le še s posredovanjem Beograda!
Z razširjenjem uvozne kontrole
se zato nikakor ne moremo stri-
njati, temveč moramo proti njej
najodločneje nastopiti. O tem raz-
širjenju bi se moglo govoriti le,
če bi se urad za kontrolo uvo-
za popolnoma decentraliziral. Na
podlagi uvoza v 1. 1935., oziroma

v letih 1929. do 1935., naj se do-
dele vsaki pokrajini določeni kon-
tingenti. Med posamezne trgovce
pa potem razdele te kontingente
banovinski uvozni kontrolni odbo-
ri. Samo na ta način bi bilo dano
jamstvo, da se bodo kontingenti
res pravilno razdeljevali in da ne
bodo imeli od delovanja uvozne
kontrole dobiček le beograjski tr-
govci.

Pa še nekaj je treba zahtevati.
V teh odborih morajo imeti sood-

ločujočo moč tudi praktični gos-
podarski ljudje, ne pa sami birokrati,
ki sploh ne vedo, kaj se mora
uvoziti in kaj ne. Kontrola uvoza
mora služiti dvigu gospodarstva,
ne pa postati cokol za vso uvoz-
no trgovino.

Upamo, da bo tudi naša parla-
mentarna delegacija v tem smislu
nastopila in preprečila, da bi iz
uvozne kontrole nastal nov mono-
pol in nova domena naših biro-
kratov.

Nemška štiriletka in naše gospodarstvo še pravočasno opozorilo!

Morda je po dosedanjem pisa-
nju naših listov neverjetno, toda
vseeno je dejstvo, da imajo neka-
teri ukrepi, ki jih podvzema Nem-
čija, tudi znatne posledice v go-
spodarstvu naše države. Ta vzroč-
na zveza ima svoj izvir v znatno
razvitih trgovinskih odnosih med
nami in Nemčijo, da večje ali manj-
še popraševanje iz Nemčije vpliva
na povečanje ali zmanjšanje pro-
izvodnje v nekaterih panogah na-
še gospodarske produkcije.

Vpliv gospodarskih razmer v
Nemčiji se je začel močnejše čutiti
zlasti v drugi polovici leta 1934.,
ko se je v Nemčiji začel izvajati
tako imenovani »novi načrt«. S
pomočjo navideznega povečanja
cen v markah za plačevanje suro-
vin in živil, ki jih uvaža, je Nem-
čija prožila vabo tujim izvoznik-
kom, ki so skušali po dobrih cen-
nah izvoziti čim večje količine bla-
ga. Od takrat se opaža v agrarnih
deželah neka preorientacija glede
tujih trgov in notranje proizvodnje.
Začenjajo se opuščati preje
pridobljena tržišča in ta zamenja-
vati z nemškimi. Na drugi strani
se opaža znatno povečanje pro-
dukcije onih predmetov, po kate-
rih povprašuje nemški trg.

Na ta način se je začela 1. 1934.
do 1936. naša proizvodnja v znat-
nem obsegu gubiti v mejah po-
treb nemškega trga. Začenjajo se
v večji meri gojiti nekatere indu-
strijske rastline, ki zlasti ustrezajo
potrebam nemškega trga. To je
bila posledica primeroma visokih
cen, ki so jih nudili Nemci v mar-
kah in ki so zlasti vzbudile pozor-
nost naših izvoznikov.

Toda to ni vse. Bili so tudi pri-
meri, ki so bili v absolutnem na-
sprotnju s splošnimi interesi naše-
ga gospodarstva. Tako so se še
lansko leto konstatirali primeri,
da so skušali Nemci iz naše drža-

ve dobiti bombažna prediva, ki so
jih za visoke cene tudi od nekate-
rih naših industrijskih podjetij
dobili. Toda surovine za izdelova-
nje teh prediv so bile uvožene iz
čezmorskih držav in so bile pla-
čane v zlatih devizah, kar je bilo
očividno v škodo naše države. Po-
dobno je bilo tudi z izvozom vol-
ne, za katero smo dali lani 69, a
letos samo za prvo polletje 55 mi-
lijonov din, dočim so Nemci samo
v štirih mesecih letošnjega leta
izvozili te volne za okoli 25 milij.
dinarjev. To so zopet mogli dose-
či samo z neverjetnim zviševa-
njem cen, ker jim je to bolj kon-
veniralo, kakor pa da bi dali za
volno zlate devize, kakor smo de-
lali mi.

To dviganje cen za blago, ki se
izvozi v Nemčijo, ima zato poleg
svojih relativno dobrih strani tudi
slabih. Plačevanje visokih cen je
imelo svoj vzrok v transfeirnih
težkočah Nemčije. Ker pa te cene
našim izvoznikom konvenirajo,
forsirajo ti tako proizvodnjo Nem-
čiji ugodnih proizvodov ko tudi
izvoz v Nemčijo. Na ta način ima-
mo že celo vrsto predmetov, kate-
rih izvoz v Nemčijo se forsira in
za katere drugi trgi skoraj ne ob-
stojajo ali pa le v neznatni meri. Ti-
pičen je primer s konopljo, od ka-
tere izvozimo že nad 60 odstotkov
v Nemčijo.

Iz tega izhaja nevarnost za na-
še gospodarstvo zlasti z ozirom na
tako imenovano nemško štiriletko,
zaradi katere se pričakuje v Nem-
čiji povečanje produkcije baš onih
proizvodov, ki jih sedaj mi pri-
pravljamo za Nemčijo. Če se bo-
mo za te predmete vezali samo
na Nemčijo in nemški trg, potem
je nevarnost katastrofe za te pa-
noge gospodarstva, ker se naše
gospodarstvo, ko bo Nemčija spo-
sobna, da se sama oskrbuje, ne

ves svoj dohodek. Tudi Spraje, iz Brinja, ki je na ta način izgubil vse svoje prihranke, zaslužene z najtežjim delom, je zaradi tega izvršil samomor.

Dr. Deželic je izdal tudi posebno »Gospodarsko revijo«, ki je objavila zadruge za 120.000 din. Posebno divno pa je deloval blagovni oddelček zadruge. Vsi trgovci, ki so dobavljali zadrugi, so izgubili vse. Režija je veljala na leto nič manj ko 959.944 din. Samo za provizijo agentom se je izplačalo 400.000 din. Ogorčenje zadrugnikov na običnem zboru je bilo seveda velikansko in zahtevali so, da se vsi krivci strogo kaznujejo. Upamo, da bo tej njihovi zahtevi tudi v polnem obsegu ustreženo. Primer Pučke štedionice znova dokazuje, kako nujno potrebno je, da se uvede revizijska zadruga in da se enkrat obisti zadrugne vrste. Morda se bo to sedaj vendarle zgodilo.

Pravilno!

Gen. direkcija drž. železnice je hotela naročiti v tujini 180.000 ton briketov ter je bila v ta namen tudi že izvršena licitacija. Na seji gospodarsko-finančnega odbora ministrov se je razpravljalo o tej licitaciji ter je bila po daljši debati odobritev licitacije odklonjena. Gen. direkciji je bilo naročeno, da najde možnost, da bi domači premogovniki dobavili te briquete.

Nemci nakupujejo na debelo naš les

Na Sušak sta prišla dva Nemca, ki sta hotela kupiti 40.000 vagonov lesa. Ker tako velikih količin ništa mogla dobiti, sta se morala zadovoljiti z manjšimi količinami. Pravilo, da so ti nakupi lesa posledica vedno bolj napetih odnosov med Nemčijo in Rusijo in da zato Nemci v vedno večjih količinah nabavljajo živila, les in druge potrebščine. Tudi iz Sarajeva poročajo, da se Nemci nakupili vse, tamošnje zaloge borovine. Preje so ta les kupovali v Ameriki, ker pa je ta zahtevala takojšnje plačilo v zlatu, a Nemci tega storili niso mogli, se začeli kupovati les pri nas. Tako vsaj poročajo nekateri listi.

Končni podatki o letošnji žetvi

Kmetijsko ministrstvo je objavilo naslednje končne podatke o letošnji žetvi:

skupen donos na 1 ha metrskih stolov		
pšenica	29.235.719	13,2
ječmen	4.228.381	9,9
ovsa	2.032.715	8,0
napolica	3.330.055	9,2
oljasta repa	548.379	7,1
oljasta repa	209.890	8,6
mak	19.397	2,2

Iz maha se je izdelalo 632,2 metrska stola opija.

Občni zbori

Starbna in konsumna zadruga Akademski kolegij ima 15. redni občni zbor dne 8. novembra ob 17.30 v sarni Akademskega kolegija v Ljubljani. Kolodvorska ulica.

12. redni občni zbor Jugočeške, Jugoslovanske-češke tekstilne industrije d. d. v Kranju bo v petek, dne 13. novembra ob 11 dopoldne. Glasovalno pravico imajo delničarji, ki so založili vsaj 10 delnic z nezapadlimi kuponi 8 dni pred zborovanjem.

67. redna glavna skupščina delničarjev Kranjske industrijske družbe bo v sredo, dne 25. novembra ob 11 v prostorih Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo v Ljubljani. Delnice je položiti najkasneje do 18. novembra pri Kreditnem zavodu za trg. in ind. v Ljubljani, pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah, ali pri Dunavski banki v Beogradu.

Gradbena delavnost v naši državi

Previsoke cene cementa in problem starih hiš

Jugoslavenski Gvozdarji piše: Letos se je gradilo nekaj več kot lansko leto, toda še vedno znatno manj ko druga leta. Razlog je seveda v krizi, toda poleg nje so še drugi vzroki. Po našem mnenju ovirajo gradbeno delavnost še naslednja silno važna dejstva: 1. previsoke cene cementa ter 2. spekulacija s stavbišči. Nekaj dokazov! Cement je še pred štiri leti veljal 4700 din za 10.000 kg. nato vreden v vagon, pred treni leti se je prodajal po 5000 din po originalnih fakturah in uradnih dokumentih. Po 25. novembru 1933 pobirajo kartelirane tvornice cementa še 2500 din na račun državne trošarine, pa čeprav je bilo rečeno, da se ta trošarina ne sme prevladati na konzumente. Pri tako visokih cenah se ljudje pač težko odločijo, da bi zidali, ker ni skoraj več možnosti za rentabilnost v stavbah naloženega denarja.

Drugi primer je spekuliranje s stavbišči in starimi razvalinami ter nehijskimi hišami. Da govorimo konkretno. Poznamo več primerov, ko je vsa ulica popolnoma zgrajena, le na ogu stoji še kakšna grda bajta in poleg nje kakšno skladišče za drva, premo ali staro ropotijo. In ta bajta stoji leta in leta. Zakaj? Ker čaka gospod lastnik na ugoden čas, da bo cena za stavbišče še narasla in da takrat stavbišče dobro proda. Ne zadostuje mu, da s svojo grdo bajto zmanjšuje vrednost hiš svojih sosedov, temveč še kalkulira, kako jih bo prisilil, da se oni pobrigajo za prodajo njegove hiše in da spravijo iz svoje bližine grdobijo, zaradi katere se ljudje branijo stanovati v njih hišah.

Nekateri drugi hišni lastniki zopet spekulirajo s starimi hišami, ki so že davno odslužile, se bogato amortizirale ter morda sezidale njih gospodarju že novo štirinadstropno hišo. Toda še vedno stoji med modernimi hišami ter zmanjšuje higijensko vrednost sosedstva. Stanovanja so seveda v njih poceni in so zato vedno prenatrpana, ker je izkoriščen vsak kotiček, od kleti pa do streha. A zakaj se te hiše ne poderejo in zgrade nove? Ker se tudi tu čaka na konjunkturo in veliki denar, ne seveda za hišo, temveč za stavbišče, na katerem ta grdobija stoji in na katerem je dala že vse od sebe, kar more dati stara opeka.

V tem primeru bi mogel pomagati samo energičen nastop finančnega ministra, ki bi se moral za to pobrigati tudi zato, da zviša dohodke državne blagajne.

Mestne uprave bi morale uradno oceniti vrednosti teh stavbišč in starih bajt, seveda v dovršenih mestnih delih in v sporazumu z njihovimi lastniki, in če oni v pol leta ne bi začeli zidati novih, potem bi se morale vse takšne »mrtve nepremičnine« obdati z 8 do 10%, to je tako visoko, kolikor bi imeli njih lastniki dohodka, če bi ta svoja stavbišča ali bajte prodali. Na ta način bi se hitro odpravile one nelepe škrbine v ulicah.

Kartel cementa pa bi se moral na vsak način razpustiti, ker je od vseh kartelov edino ta kartel balast za naše gospodarstvo.

Prepričani smo, da bi takšni ukrepi države mnogo pripomogli k oživitvi gradbene delavnosti ter zaposlile celo vrsto rok, ki so danes brez dela ali pa ki samo prosijo za miloščino.

Kakor je ta predlog glede obdatenja nezazidanih parcel dobro mišljen, pa vendar mislimo, da bi se dala zadeva urediti tudi na drug in bolj učinkovit, a manj odlozen način. Vsako mesto bi si moralo napraviti načrt, kako

bo postopoma podrlo nehijske stave stare hiše in zgradilo na njih mestu nove. Drugod velika mesta tako tudi delajo in so s tem zadovoljni tako najemniki, ko tudi hišni posestniki. Ni namreč treba, da bi se nastopalo proti hišnim posestnikom le s trdo roko, temveč isti učinek se more doseči tudi na ta način, da se jim pokažejo prednosti, ki jih bodo imeli od novih hiš mesto dosedanjih starih podrtij. Predvsem požirajo stare hiše silno mnogo za popravila, njih lastniki so nadalje v stalni nevarnosti, da bodo morali hišo le podreti ali da nov regulacijski načrt odvzame njih hiši vsako vrednost. Na stare hiše se pač regulacijski načrti ne ozirajo, nove pa upoštevajo. V Trstu znajo posebno dobro operirati z regulacijskim načrtom in hišni posestniki so se tam že davno odpravili staviti pretrane zahteve, če hoče mesto zaradi regulacije mesta odkupiti njih hišo ali zemljišče. A tudi rentabilnost starih hiš ne more biti posebna, pa čeprav je izrabljen tudi vsak prostorček od kleti do strehe.

Vse polno vzrokov je torej, da bi se tudi lastnik stare hiše sam odločil, da na mestu svoje stare zgradi novo in moderno stanovanjsko hišo. Toda velika večina teh hišnih posestnikov nima za to potrebnega kapitala in zato tudi ne more zgraditi nove hiše. Moralo bi se jim zato olajšati zidanje novih hiš in v Nemčiji tudi delajo tako. Če bi se n. pr. hišni posestnik v skladu s splošnim mestnim regulacijskim načrtom odločil, da

sežida na mestu stare novo hišo, potem bi se mu morale dovoliti razne davčne ugodnosti, ki pa se seveda čez leta ne bi smele preklicati, kakor se je to pri nas žalibog že zgodilo, ko so bili kar že izdani zakoni prekršeni.

Nadalje bi jim moralo mesto zagotoviti cenjen kredit, ker po sedanjih obrestnih meri je vsak izgubljen, kdor bi zidal le s tujim denarjem. Mestne občine pa bi morale pomagati takšnim hišnim posestnikom tudi s cenejšo dobavo materiala, s ceninimi ali celo brezplačnimi gradbenimi načrti. Na ta način bi bilo vedno bolj vabljivo, da se na mestu starih hiš zgrade nove. Pritegnila bi se s tem privatna iniciativa in akcija za modernizacijo mesta bi dobila tempo, da bi se gradbena delavnost v resnici prav znatno dvignila. Na lep način bi se torej dosegel prav takšen ali pa še ugodnejši učinek, kakor pa le z nasilnimi odredbami. Sicer pa je treba pripomniti, da smo že v vseh večjih slovenskih mestih imeli poseben davek na nezazidane parcele, a da se ta davek ni obnesel. Ali je bil prekrivčen ali pretežno izvršljiv, da so se vsi oddahnili, ko je prenehal.

Danes žal še nismo prišli do tega, da bi imeli podrobno izdelane načrte za zgraditev lepih in modernih stanovanjskih hiš. Toda vsako mesto bi moralo imeti tak načrt in mesto, ki ga bi pričelo izvajati, bo tudi najprej doživelo resnično oživitvi gradbene delavnosti. Samo začeti je treba!

Naša industrija v boju s tujo konkurenco

Zahteve Centrale industrijskih korporacij kraljevine Jugoslavije

Centrala industrijskih korporacij je na podlagi zaključkov konferenc na Bledu poslala kr. vladi spomenico glede pospeševanja industrijskega izvoza. V tej spomenici se opozarja, kako druge države bogato podpirajo svojo izvozno industrijo z raznimi premijami, z bogatimi davčnimi olajšavami, z obogatitvijo naše industrije za deva na tujih trgih na premočno konkurenco. Industrije drugih držav, ki izvažajo isto blago, ko naša industrija, morejo zato nuditi svoje blago ceneje. Države z izvoznimi premijami so namreč mnenja, da so stroški za državo manjši, če plačujejo te premije ter s tem omogočijo zaposlitev ljudi, kakor pa če delavcem neposredno izplačujejo brezposelnostne podpore. Zato vlada povsod načelo, da se premije dovoljujejo v razmerju višine delavskih plač, ki se plačujejo v posameznih strokah.

Nedavno je uvedla izvozne premije tudi Rumunija, ki je ustanovila uvozno takso za pospeševanje izvozne industrije. Madjarska dovoljuje izvozne premije v višini do 50 odstotkov, Poljska v višini 20 do 25 odstotkov, v Nemčiji pa se pobirajo posebni davki, ki omogočajo nemški industriji, da prodaja v tujino blago za 35 odstotkov ceneje ko doma v Nemčiji. Če nadalje upoštevamo, da je tuja industrija v bolj ugodnem položaju, ker je svoje obrate že amortizirala in ker ima bolj izvedeno racionalizacijo obratovanja in tudi cenejši kredit ter mnogo lastnega kapitala, potem je jasno, da naša izvozna industrija danes ne more konkurirati s tujo industrijo, ker je položaj naše industrije neprijetno težji.

Poleg tega trpi naša izvozna industrija zelo zaradi nizkih obračunskih tečajev za oni del deviz, ki jih mora odstopiti Narodni ban-

ki. Po devalvaciji nekaterih valut pa je danes nastala še nova težava, ker morejo sedaj industrijske države nuditi še nižje cene, za našo domačo industrijo pa se je zaradi valutne nestabilnosti povečal riziko. Naši izvozniki pa so zaradi tudi zaradi počasne likvidacije klirinskih plačil ter so pri tem vedno v negotovosti, na kateri podlagi se bo določil obračunski tečaj.

Zaradi vseh teh razmer je posebno težko stanje industrije, ki je navezana na izvoz. Zato bi bilo treba nekaj ukreniti, da bo ta naša industrija sposobna za konkurenco na tujih trgih. Denar, ki se bo moral v ta namen žrtvovati, ne bo izgubljen, ker bo ostal doma in ker ga bo država v drugi obliki dobivala nazaj. Saj bodo zaradi povečane proizvodnje tudi večji davki in takse, povečali pa se bodo tudi prevozniki dohodki železnice in tako dalje.

Centrala industrijskih korporacij prosi zato ponovno, da se tudi pri nas začne uporabljati primeren sredstva za povečanje konkurenčne sposobnosti naše domače izvozne industrije. Opustiti moramo dosedanje prakse, da se konkurenčna sposobnost industrije slabi s tem, da mora odstopiti del iz tujine prejetih deviz Narodni banki po nižjem tečaju, ker se s tem izkupiček znižuje za 6 odstotkov. Zato prosi Centrala industrijskih korporacij kr. vlado predvsem, da se odpravi prisilni tečaj za devize, ki jih morajo izvozniki odstopiti Narodni banki. Ta tečajna razlika deluje kakor kazen za izvoznike, dočim bi zaslužili izvozniki premijo, ki jo v drugih državah tudi resnično dobivajo.

Vsak trgovec mora biti naročnik »Trgovskega lista«

Politične vesti

Ob priliki obiska kralja Karola v Pragi so objavili romunski in češkoslovaški listi celo vrsto pomembnih izjav vodilnih osebnosti o politiki držav Male antante. S posebno pažnjo je bila v politični javnosti sprejeta

izjava kneza-naměstnika Pavla v »Adeverulur«. Knez-naměstnik pravi: Svetovna vojna je ustvarila nov politični red v Evropi. V tej prenovljeni Evropi je bila potrebna politika konstruktivne konsolidacije in da se ta pospeši, je bila ustanovljena Mala antanta. Ta zveza je vsa posvečena miru in zato tudi vedno pripravljena delovati pri organizaciji miru v Evropi. Blagodejni vpliv tega nje-nega dela se že kaže in zato gledamo z zaupanjem v bodočnost.

Kralj Karol poudarja v svoji izjavi veselje, da se z njegovim potovanjem v Prago podčrtuje edinstvo Male antante, ki mora biti vedno močna, da more zagotoviti mir. Isto velja glede Balkanske zveze.

Predsednik dr. Beneš poudarja v svoji izjavi veliki mednarodni pomeni potovanja kralja Karola. To potovanje dokazuje nerazdružnost zveze med Češkoslovaško in Rumunijo. Ta zveza pa je zopet dokaz, da bomo znali uporabiti vsa sredstva v zaščiti miru in svojih življenjskih interesov.

Skoraj istočasno, ko je prišel kralj Karol v Prago, je prišel ministrski predsednik dr. Stojadinović v Ankaru ter se je s tem vidno manifestirala skupnost interesov, ki veže Malo antanto in Balkansko zvezo. Popoldne je bil dr. Stojadinović sprejet od predsednika Kemala v avdienci, nato pa je bil drugi dan podpisan gospodarski sporazum med Turčijo in Jugoslavijo.

Istočasno pa prihajajo tudi z druge strani Jadrana vedno številnejši glasovi, da se pripravljajo zblizanje med Jugoslavijo in Italijo in da bo sodelovanje držav Male antante in rimskega pakta v Podonavju vendarle mogoče. Nekateri francoski listi celo napovedujejo, da se bo Bolgarska priključila Balkanski zvezi in da Italija to namerno podpira.

V zvezi z vsem tem pa je treba omeniti tudi komentarje k Ciano-vemu potovanju v Berlin in Berchtesgaden. Kakor vse kaže, je bil dosežen sporazum med Nemčijo in Italijo le glede Španije in bodoče locarnske pogodbe. Nemčija je nadalje priznala aneksijo Etiopije, s čimer pa je bolj ustregla velesilam ko Italiji. Izkazalo se je, da se Nemčija nagiba k angleški orientaciji, Italija pa k francoski. Glede Avstrije in Podonavja ni bil sklenjen noben dogovor.

Velik antirevizionistični shod je priredila romunska zemljoradniška stranka v Kišinevu. Na shodu je vodja stranke Mihalake ostro nastopil proti madjarskemu in nemškemu revizionizmu.

15 ruskih ladij z vojnimi materiali je šlo prejšnji teden skozi Dardanele proti Španiji. Tudi iz Vladivostoka je poslala sovjetska vlada več ladij z vojnimi materiali v Španijo. Te ladje so že preplule Sueški prekop.

Skozi Gibraltar pa je odšlo pred Barcelono in španska vzhodna pristanišča 15 nemških podmornic. Italija pa je poslala pred Baleari in Barcelono 8 podmornic, ki imajo baje nalog, da preprečijo vsako pristajanje ladij z vojnimi materiali v španskih pristaniščih. Baje morajo to preprečiti za vsako ceno.

Stanje Madrida je vedno bolj obupno, ker tehnične čete madridske vlade uporabnik niso dorasle. Zlasti glede letalstva je madridska vlada proti uporabnikom brez moči. Vse kaže, da bodo v Madridu vendarle zmagali treznejši elementi in da se bo Madrid udal.

Italija bo zahtevala za sebe Balearske otoke, če bi postala Katalonija sovjetska republika. Italijanska pomoč pa bodo morali uporabniki plačati najbrže s tem, da bo dobila Italija pomorska in letalska oporišča na Balearih in v Tetuanu. Kaj pa bodo dobili Nemci?

Francoski socialistični kongres, kateremu je načeloval Paul Boncour, je odobrila politiko francoske vlade in ljudske fronte.

Italijansko aneksijo Etiopije bo sta v kratkem priznala tudi Francija in Anglija in nato seveda tudi vse druge države.

Z ozirom na neprestane vesti o Stalinovi smrti, je ta izjavil dopisniku »Associatet Presse«, da se mu na drugem svetu godi zelo dobro.

Prve volitve po korporativnem sistemu so bile v nedeljo v Avstriji. Volili so volilci kmetijske stroke. Volitev se je udeležilo okoli 85% volilcev in so bili izvoljeni samo vladni kandidati.

Denarstvo

Podružnica Priv. agrarne banke v Ljubljani

Po uredbi o razdolitvi kmeta je dobila Priv. agrarna banka nove funkcije in bo zato morala povečati število svojega uradništva ter odpreti tudi podružnico v Ljubljani, kjer dosedaj ni imela skoraj nobenega posla.

Kakor poroča »Jugoslov. Kurir«, je že izdelan statut za novi podružnici Priv. agrarne banke v Ljubljani in v Zagrebu. Po teh pravilih, ki jih sedaj proučuje finančni minister, bosta podružnici v Ljubljani in v Zagrebu popolnoma avtonomni. V svojem delokrogu bosta popolnoma samostojno podeljevale kredite. Na čelu vsake podružnice bo upravni svet. Tri člane in predsednika tega upravnega sveta bo imenoval ban dravske, oz. savske banovine, po tri člane pa upravni odbor Priv. agrarne banke v Beogradu. Ravnatelja podružnice in vse nameščence bo imenoval upravni odbor v Ljubljani, oziroma v Zagrebu. Ljubljanska podružnica bo pristojna za vso Slovenijo, zagrebška pa za ozemlje savske, primorske in vrbske banovine.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 22. oktobra navaja te izpremembe (vse v milijonih din):

Zlata podloga se je povečala za skupno 448 na 1.589,5, in sicer se je zlato v tujini zmanjšalo za 8, zlato v blagajni pa povečalo za 12.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so se zmanjšale za 5 na 572,5.

Vsota kovane denarja se je povečala za 152 na 359,3.

Posojila so se skupno povečala za 7 na 1.706,2, in sicer so se povečala eskontna za 8 na 1.449, lombardna pa so se znižala za 1 na 256.

Nepremičnine so se povečale za 21 na 166,6.

Razna aktiva so se zmanjšala za 0,8 na 675,1.

Obtok bankovcev se je znižal za 69,9 na 5.154,0, nasprotno pa so se povečale obveze na pokaz za 73,1 na 1.663,8. Obveze z rokom so ostale neizpremenjene.

Razna pasiva so se povečala za 20,4 na 350,6.

Skupno zlato in devizno kritje je naraslo od 29,88 odstotka na 29,95 odstotka, samo zlato pa od 28,09 na 28,30 odstotka.

Iz septembrskega izkaza Drž. hip. banke je razvidno (vse v milijonih din, v oklepajih številka

za sept. 1935), da je znašala gotovina 447,2 (418,8), komunalna posojila 837,2 (648,4), lombardna posojila 148,8 (80,3), dolg finančnega ministra 628,2 (696,2), zasebne hranilnice 118,6 (1139,0), vloge po tekočih računih 420,8 (252,8), fondii in kapitali javnih ustanov pa so od avgusta narasli za 23,3 na 1938,8.

Klirinški sporazum s Čehoslovaško

Pogajanja, ki so se vodila med našimi in čehoslovaškimi dele

gati zaradi likvidacije spora glede izplačila klirinških zneskov, so se končala uspešno. O pogajanjih je bil izdan naslednji komunikat:

V vseh vprašanjih, o katerih se je razpravljalo, je bilo doseženo soglasje ter se je ustreglo obojestranskim interesom in prizadevanjem, da ostanemo gospodarski odnosi nemoteni. Vse prejšnje jugoslovanske in čehoslovaške vesti so se izkazale kot neosnovane. Pogajanja so se vodila v obojestranskem prizadevanju, da

se doseže soglasje. Rezultat pogajanj je znova dokazal prijateljsko sodelovanje obeh emisijevskih zavodov.

Rezultat pogajanj je, da bodo čl. uvozniki plačali vse blago do 5. oktobra po stari pariteti v dinarjih; to velja tudi za predplačila za česplje, čeprav bo blago šele dobavljeno. Od 5. oktobra naprej pa se plačuje po novi pariteti. Tudi glede hmelja je bil dosežen sporazum.

Več sloge v gospodarskih vrstah, a tudi v poslovnem življenju!

Velika naloga gospodarskih stanov je, da uveljavijo v državni politiki, da mora biti ozir na gospodarstvo odločujoč za vodstvo vse državne politike. Zakaj od napredka gospodarstva je odvisen napredak na vseh drugih poljih in na materialnih dobrinah reven narod tudi ne more nikdar doseči bogate duševne kulture. Možna je sicer, da redki posamezniki dosežajo kulturno višino, ki bo še celi vrsti generacij vzor, toda vsa množica naroda, vse ljudstvo bo ob revščini tudi deležno le revne kulture.

Gospodarski stanovi se torej v interesu celote bore za večje upoštevanje gospodarskih načel v javnem življenju, toda kljub temu je zaradi njih malostevilnosti njih stališče težko. Vedno živa demagogija more vsak hip postati močnejša od vseh argumentov in potem se zgodi to, kar smo že tolikokrat doživeli, da se na račun gospodarstva in na račun gospodarskih stanov dosežajo strankarski in drugi uspehi in da zadeva gospodarstvo na vedno več novih in težjih ovir.

Svojo malostevilnost morajo zato gospodarski stanovi nadomestiti z večjo solidarnostjo in večjo discipliniranostjo. Lastni interes jim tudi narekuje, da tako delajo, ker edino v slogi morejo še gospodarski stanovi razviti v javnem življenju to silo, da se bodo upoštevale njih zahteve vsaj do neke mere. Velik del gospodarskih stanov se te nujnosti složnega dela tudi zaveda, žal pa ne vsi in tako smo dostikrat priča, ko nekateri zaradi trenutnih poslovnih uspehov pozabijo na obzirnost, ki bi jo morali imeti do drugih stanov. Ali je n. pr. velikim industrijam res potrebno, da odpirajo svoje prodajalne in da opravljajo posel, ki ni posel industrialec, temveč tr-

govca. Vidimo na drugi strani velike industrije, ki tega ne delajo in vendar uspevajo dobro in morada boljše, ko one, ki odpirajo po vseh mestih svoje prodajalne! V vzgledu teh velikih tvornic je jasen dokaz, da niso tvorniške prodajalne nobena nujna potreba, da pa na drugi strani prav gotovo škodujejo solidarnosti gospodarskih stanov. Ta zopet pa je velikim podjetjem mnogo bolj potrebna ko trgovcem in obrtnikom, ki so na vse zadnje vendarle tako številni, da je zaradi svojega števila nekaj pomenijo.

Solidarnost gospodarskih stanov se ne sme pokazati le v nekaterih javnih vprašanjih, kakor n. pr. davčnem, temveč tudi v poslovnem življenju samem. Tu pa se greši dostikrat tudi med pripadniki istega stanu. Nelojalna konkurenca je vedno bolj pogostna in tudi vedno bolj ostra. Nekateri trgovci so celo mnenja, da je dopustno za nekatere predmete znižati ceno tudi pod dogovorjeno ceno, ker bo dobiček pri drugih predmetih več ko izravna izgubo. Ne glede na to, da je v večini primerov njih

račun napačen, ker publika prav kmalu dožene, kje so kateri predmeti najcenejši in kupuje pri tistih trgovcih, le one najcenejše predmete, se s tem tudi škoduje ugledu trgovskega stanu. Če bo kupec videl, da je pri vsakem trgovcu druga cena, bo dobil silno slabo mnenje o vseh trgovcih in si dejal, da ne znao kalkulirati ali pa da imajo ogromne dobičke, ko pa prodajajo nekateri isto blago mnogo ceneje. Nelojalna trgovina zato ne upropašča posameznika, temveč škoduje tudi vobče ugledu trgovine.

Zato je potrebno, da se proti nelojalni konkurenci vodi oster in dosleden boj. Ne zato, da bi se povečali »profiti«, temveč da se prepreči polom manjših trgovcev, ki nimajo sredstev, da bi prodajali pod ceno in da se ohrani ugledu trgovini.

A tudi zaradi solidarnosti gospodarskih stanov. Vsi gospodarski stanovi brez izjeme so zainteresirani na tem, da se vodi pravilna gospodarska politika v državi in ta interes jih veže v eno celoto, da so si drug drugemu tovariš v

Sobotna številka „Trgovskega lista“

izide prihodnji teden v povečanem obsegu in povečani nakladi

kot posebna kranjska številka,

ki bo posvečena gospodarstvu Kranja, njegovim podjetjem in njegovemu pomenu za naše gospodarsko in kulturno življenje.

Kranjska številka „Trgovskega lista“ bo zato

izredno ugodna prilika za inseriranje.

Kdor išče poslovnih zvez z Gorenjsko, ta mora inserirati v tej številki!

Inserate sprejemamo do petka, dne 6. novembra opoldne!

Kolonialno delo Francije

(Predavanje g. M. Remeranda, konzula francoske republike, v Ljubljanskem klubu dne 20. oktobra 1936)

Clovek, v čigar visoki podobi se odraža slika same Francije v 20. stoletju, maršal Lyautey, je izrekel ob otvoritvi kolonialne razstave leta 1931 te le besede: »Naša bodočnost je onstran morja.« Ta kratka in enostavna formula je postala pri nas nacionalni credo. Ni ga več danes Francoza, ki bi ne vedel, da je Francija s svojimi 40 milijoni preb. v Evropi in 60 milijoni izven Evrope, s svojo površino 539.000 kvadratnih kilometrov na starem kontinentu in 10.240.000 kvadratnih kilometrov v Aziji, Afriki, Ameriki in Oceaniji, sila z nad 100 milijoni prebivalcev in kot kolonialni imperij na drugem mestu na svetu.

Kateri so potencialni globlji vzroki in bistveni življenjski razlogi te ekspanzije? Ni dvoma, da jih je več in da bi že sami na sebi zaslužili posebno razpravo. Naj nam zadostuje, da poudarimo samo nekatere.

Če se, četudi samo površno

ozremo na zemljevid Francije, smo že prvi hip presenečeni sprico obmorskega oblička, ki oklepa štiri izmed šestih stranic polnega heksagona, ki ga tvori geografski obraz francoske države. Ob Severnem morju, ob Rokavskem prelivu, Atlantiku in Sredozemlju odpira Francija 3000 km obale široke okna v svet z ogromnimi obzorji. Njene severne obale razlagajo klic, ki ga naslavlja svoji sinovom Islands morja, in ledené gore Nove zemlje, obiskovane po boulonskih in bretonske mornarjih; njena atlantska obala, postavljena nasproti Novemu svetu, nam pojasnjuje naseljevanje Kanade, Luizijane in Antilov; njene languedokske in provansalske obale, ki so zaživele svoje nekdanje življenje, odkar je Francoz Ferdinand Lesseps presekal zemeljsko ožino Suez, ključko k poltu Francije proti severni Afriki, proti zapadni in osrednji Afriki, proti pomorskim potem Levanta, Madagaskarja in Daljnega Vzhoda ter brezkonnim potem oceanskega otočja.

Razigrani dvojborniki, ki se tja do Saint-Pierra in Miquelona poslužujejo poti zalivskega toka, parniki, ki prihajajo ob obrežju Fort-de-France, dolga pomorska

pota, ki prenašajo nacionalno marsejsko mornarico v Alžir, Tunis, Beyrouth, Tamatayo, Saint-Pierre de la Réunion, Saigon in Haifong, so sli štiri francoskih obrežij in kot nekakšni fragmenti, iztrgani iz vsakega obrežja. Kdor opazuje položaj francoskih obal nasproti morjem, ki jih močijo, bo samo ponovil slavne besede starega geografa Strabona: »Verjeli bi skoro, da je to delo Previdnosti in premišljenega računa, ne pa golega slučaja.« Dejstvo je, da je Francija že po sami svoji geografski legi na pomorskem zemljevidu na široko odprta na vse strani. Od Antilov do Tahitija imajo utripi njenega srca in njenega notranjega življenja takojšen odmev onkraj razsežne gladine morja.

Dajte k vsemu temu še moralne in ekonomske vzroke. V prvi vrsti avanturistični duh, ki je že od nekdaj gnal Galce in njih potomce skrivnostnim neznanih dežela nasproti, duh, ki je vodil njih blodeča plemena proti španski Galiciji in poljski Galiciji, ki je naganjal normandijske mornarje srednjega veka davno pred Kristofom Kolumbom proti ameriškim obrežjem, ki je vžigal brata de la Côte in trde Flibustejce, ki so vodili Jacquesa Cartiera v kanad-

ske bližino; duh velikih popotnikov in velikih mornarjev 17. in 18. stoletja, kakršni so bili Thévenot, Tavernier, Bougainville, d'Entrecasteaux, Lapérouse; duh, ki je vodil Renéja Cailléja tja do Tumbukta in v najnovejšem času mladega raziskovalca Michela Vieuchangea tja do Smare.

Toda Francozov ni gnala iz njih sladke domovine samo privlačnost dolgih potovanj, še nedolžnih zemlja in »žgočega solnca«, o katerih govori pesnik »Povabila na pot«. Materialni in ekonomski razlogi so bili odločilni v večini primerov.

Proti koncu 16. in v teku 17. ter 18. stoletja, je preobljudenost francoskega kraljestva, ki je že samo na sebi šlo tretjino vsega evropskega prebivalstva, prisilila na tisoče družin, da zapuste tla svojih prednikov in gredo na lov za srečo v nove dežele. V dobo starega režima vpada kolonizacija Kanade in otočja, ki je dražilo domišljijo naših pradedov. Veliki vladarji in ministri francoske monarhije, Franc I., Henrik IV., Ludvik XIII., Ludvik XIV., Sully, Richelieu, Colbert, Vergennes, so že davno, kakor Lyautey, doumeli, da je naša bodočnost onkraj morja. Vsi so bili naklonjeni in so

Kakovost odločuje!

Po malenkostni porabi vidite takoj, koliko več Vam zaleže in koliko Vam zato prihrani dobro

Kneippova
sladna kava

skupnem prizadevanju. Kakšno tovarstvo pa je to, kakšna kolegialnost, če se drug drugega ubijajo z nelojalno konkurenco?

V težki borbi, ki jo morajo gospodarski stanovi izvojevati v interesu vsega naroda za zmago zdravih gospodarskih načel, morejo zmagati le, če so solidarni in složni. Zato pa naj pade vse, kar to solidarnost ovira in zlasti naj bo konec vsake nelojalne in nelepe konkurence. Naj pa živi poštena in lojalna konkurenca, ki je dovolj močna, da ne morejo iti cene previsoko navzgor in da ostaja trgovina na solidnih in poštenih tleh!

Iz združnega registra

Vpisale so se naslednje zadrage:

Kmetijsko društvo Jama-Prase v Jamni, ki bo oskrbovalo svojim članom tudi gospodarske, gospodinske in obrtne potrebščine ter razpečevalo njih izdelke.

Stavbena zadruga »Družina in dom« na Jesenicah.

Poljedelska zadruga v Mostju, občina Genterovci, okraj Dol. Lendava. Glavni njen namen je izvedba agrarne reforme.

Mlekarska zadruga v Zireh.

Od vpisanih izprememb in dodatkov omenjamo:

Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Izbrisejo se člani načelstva Mihael Kosec, Juraj Režek, Luka Jelenc, vpišejo pa Rado Grum, šolski nadzornik v Ljubljani, Andrej Skulj in Ivan Kocjančič, učitelj v Ljubljani.

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica v Mariboru. Izbrise se dosedanjí član načelstva Gjuro Valjak, vpiše pa Franjo Skulj, industrialec v Mariboru.

aktivno podpirali naseljevanje svojih trgovcev in kolonov v daljnih deželah. In s kolikšno brižnostjo in energijo so ti monarhi in ministri razumeli in podpirali interese svojih podanikov iz onkraj morja! Da se prepričamo o trdnosti vezi, ki so združevale domovino z njenimi sinovi zunaj, moramo citati navodila, ki jih je mornariški minister, Colbert, naslavljal guvernerjem kolonij! Citati moramo pisma naših guvernerjev iz 18. stoletja, Dupléixa, La Bourdonnaisa, Montcalma in Lally-Tolendala, da si ustvarimo vsaj približno sliko o vztrajnosti in hrabrosti, s katero so se upirali nerazumevanju dvora in brezdelju Ludvika XV. In kako so umirali kot pravi mučeniki za največjo Francijo. (Dalej prihodnjič.)

Ze v 24 urah
barva, plesira in kemično in naši obleke, klobuke itd. Skrobli in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere sušil, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 8, Ljubljana

Telefon št. 22-72

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika Vrdnik sprejema do 29. oktobra ponudbe za dobavo platnenih vrvic, portland in specialnega cementa, raznega električnega materiala ter amper-metra; do 5. novembra za dobavo vijakov, žice, verige; 12. novembra za dobavo strojnega olja, kolomasti, bencina ter katroirane krovne lepenke; do 22. novembra za dobavo krampov, svedrov, zidarskega orodja ter 35 m desk za čolne.

Gradbeni oddelek direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 30. oktobra ponudbe za dobavo 300 m² okenskega stekla, strojni oddelek pa do 31. oktobra za dobavo kavčukastih cevi, obrobov in zagostkov.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 5. novembra ponudbe za dobavo 500 kg vijakov z maticami.

Direkcija drž. rudnika v Ljubli sprejema do 5. novembra ponudbe za dobavo 2000 kg olja za kompresorje; do 9. novembra za dobavo lopat za ogelje, žag, raspej ter 50 plošč pocinkane pločevine.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 5. novembra ponudbe za dobavo 100 m³ jamskega lesa ter krogljenih ležajev.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 8. novembra ponudbe za dobavo železne pocinkane pločevine in do 10. novembra za dobavo raznih tkalnic, suknja, platna i dr.; do 11. novembra za dobavo zidnih svetilk, raznih cevi, žice i dr.

Komanda mornarice v Zemunu sprejema do 2. novembra ponudbe za dobavo 8.000 kg svinjske masti; do 9. novembra za dobavo raznega porcelana; do 12. novembra za dobavo raznega materiala za hidroplane; do 13. novembra za dobavo namiznega pribora iz alpeke; do 17. novembra za dobavo raznega jedilnega pribora iz alpeke; do 18. novembra za dobavo cevi in predmetov za pretakanje bencina in do 19. novembra za dobavo jeklenih vijakov z maticami.

Komanda podmorničke flotilje v Šibeniku sprejema do 15. novembra ponudbe za dobavo zunanega brodskega motorja ter za dobavo raznih vijakov.

Komanda podvodnega orožja Kumber sprejema do 10. novembra ponudbe za dobavo fleksibilnih cevi in bele kovine ter do 20. novembra za dobavo lesenega zaboja s ključni in železjem za orodje.

LICITACIJE:

Kr. banska uprava v Ljubljani razpisuje I. javno pismeno ponudbeno licitacijo za zgradbo inondacijskega mostu II v Petanjcih na dan 16. novembra ob 11. v sobi št. 218 teh. oddelka v Ljubljani.

Kr. banska uprava v Ljubljani razpisuje za oddajo gradbenih del za zgradbo železobetonskega mostu čez Kamniško Bistrico pri Beričevem I. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 17. novembra ob 11. v sobi št. 216 tehničnega oddelka banske uprave v Ljubljani. Uradno odobreni proračun znaša 760.044-15 din.

Uprava policije v Ljubljani razpisuje nabavo 11 zimskih plaščev, 19 dežnih plaščev, 14 zimskih bluz in 105 parov dolgih hlač. Javna ustna licitacija bo dne 27. novembra ob 11. v pisarni poveljnika drž. pol. straže.

Uprava drž. zdravilišča za tuberkulozo v Topolšici razpisuje III. javno pismeno licitacijo za dobavo perutnine, jajc in rib ter za dobavo mesnih izdelkov za čas od dneva licitacije do 31. marca. Obe licitaciji bosta dne 17. novembra ob 11. v prostorih uprave zdravilišča.

Dne 30. oktobra bo v intendanci štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za dobavo olja, riža, zdroba, jersprenčka, svinjske masti, krompirja, kislega zelja, praženega jčmena, kavinih konzerv, čebule, kisa in čaja.

Dne 31. oktobra bo pri Garnizijski upravi v Ljubljani ofertna licitacija za prodajo raznih sladkornih proizvodov.

Direkcija drž. rudarskih preduzev v Sarajevu bo prodala na drugi pismeni licitaciji dne 3. novembra ca 100.000 ton stare železne troske (žlindre); dne 6. novembra bo licitacija za dobavo lokomotivskega parnega kotla za direkcijo drž. rudnika v Ljubli in dne 7. novembra za dobavo hladilne naprave.

Dne 5. novembra bo pri Glavnem sanitetskem slagalištu v Zemunu ofertna licitacija za dobavo volnenih kocev in žimnatih blazin.

Dne 6. novembra bo pri Štabu IV. armijske oblasti v Zagrebu ofertna licitacija za inštalacijo

elektrike in električnega zvonca v Pečovniku pri Celju.

Dne 9. novembra bo v intendanci štaba Vrbaske divizijske oblasti v Banja Luki ofertna licitacija za nabavo večje množine ovsa.

Dne 29. oktobra bo pri Upravi vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu ofertna licitacija za dobavo jekla in razne pločevine; dne 30. oktobra za dobavo clankalija; dne 31. oktobra pa bergmanovih cevi;

dne 2. novembra za dobavo dinamostroja, bakra, med, laka, firneža; dne 3. novembra za dobavo svedrov, mikrometrov, negativnih in pozitivnih plošč; dne 4. novembra za dobavo sode, boraksa, bombaža; dne 7. novembra za dobavo oglja, konoplje, livarskega koksa ter razne opeke; dne 9. novembra za dobavo šipk za varenje, raznega papirja; dne 10. novembra za dobavo bele pločevine, hrastovih dog

in brezovih drogov, raznih električnih žarnic; dne 11. novembra za dobavo platna, amerika, vrvice itd.; dne 12. novembra za dobavo orehovega lesa; dne 16. novembra za dobavo bencina, bencina, petroleja; dne 17. novembra pa za dobavo razne železne pločevine.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Občni zbor Pomočniškega zbora

Ob mnogo boljši udeležbi ko lani, toda še vedno ne popolnoma zadovoljivi, je bil večeraj občni zbor Pomočniškega zbora, ki ga je otvoril predsednik Melicer in takoj po pozdravu vseh zborovalcev in gostov, podal svoje predsedniško poročilo.

Poudarjal je, s kako velikimi težavami se mora boriti Pomočniški zbor. Kljub temu pa je dosegel odbor znatne uspehe. Redukcija plač, redukcija osebja, podaljšanje delovne dobe vse to je zahtevalo nešteto intervencij, katere pa so bile večinoma tudi uspešne. Zahvaljuje se Združenju trgovcev, ki je ugodilo marsikateri želji zbora, ter odbornikom, ki so vsi vestno in požrtvovalno opravljali svoje funkcije. Delovanje zbora je trpelo, ker se članstvo premalo zaveda svojih dolžnosti do svoje stanovske organizacije, upa pa, da bo prihodnje leto bolje. Čestita članu nadzorstva g. Schafferju k njegovemu jubileju ter se mu zahvaljuje, da je kljub svojim visokim letom vedno z vnmemo deloval za prosep zbora.

V imenu Združenja trgovcev v Ljubljani se je nato zahvalil g. Ivan Bahovec za pozdrave ter pozdravlja občni zbor tudi v imenu združenja. Želi, da bi tudi v bodoče vladala med Združenjem trgovcev in Pomočniškim zborom ista solidarnost ko dosedaj ter želi zboru čim več uspehov. Naj bi vsi pomočniki tako vneto delovali za svojo organizacijo, da bi bila ta vsem drugim v državi za vzgled. Želi pomočniški organizaciji zboru čim več uspehov.

Ravnatelj Klinar je nato podal lepo poročilo o delovanju Trgovsko bolniškega in podpornega društva. Tri naloge hoče društvo predvsem izvesti v bližnji bodočnosti: 1. Razširjenje Slajmerjevega doma, ki je danes že mnogo premajhen. Upa, da bo mogoče s pomočjo Pokojniškega zavoda začeti z razširjenjem že prihodnje leto. 2. Druga naloga je reforma pravil društva, ki so stara že nad 100 let in ki niso več sodobna. Načrt pravil se je poslal vsem organizacijam in v kratkem bo uprava o njih sklepala. V novih pravilih se bo predvidevalo tudi zavarovanje za staroupokojence, za vdove in sirote. Tretji problem pa je bolniško zavarovanje. Zavarovanje nameščencev je treba ločiti od zavarovanja delavcev. Suzor si skuša pomagati iz večnih deficitov na ta način, da krajša dajatve in povšuje prispevke. Trg. bol. in podp. društvo mora celo plačevati za postelje v raznih sanatorijih, kjer sploh nima bolnikov. To so naloge, za katere se borimo. Pomočniki pa nas naj pri tem podpirajo in se naj tudi zato oklenejo svojih organizacij.

Za Delavsko zbornico je pozdravil zbor g. Tavčar. Glavna naloga pomočniškega zbora je, da doseže za svoje člane zboljšanje materialnih pogojev in skrajšanje delovne dobe. Potrebno bi bilo, da bi mogli tudi pomočniki sklepati kolektivne pogodbe. Upati je, da se bo osemurnik za pomočnike uvedel. Delavska zbornica bo pomočnike v vseh njihovih prizadevanjih podpirala. Tudi pokojniško zavarovanje bi se moralo razširiti na pomočnike. Toda tudi pomočniki se morajo bolj zavedati svojih dolžnosti do svoje organizacije. Občni zbor bi moral biti manife-

stacija pomočnikov za njih pravice in zato naj prihodnji vsi delajo na to, da bo udeležba boljša.

Nato so pozdravili zbor še gg.: Smerzu za Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev Slovenije, Gombač za Zvezo društev zasebnih nameščencev, Engelmann za klub aranžerjev in Blagovič za Zvezo pomočniških zborov.

Sledilo je poročilo tajnika Sitarja, ki je v svojem poročilu grajal, da je med pomočniki premalo stanovske zavednosti. Zaradi premale udeležbe ni mogel odbor prirediti predavanj. Vendar pa je dosegel odbor lepe uspehe. Število pomočniških zborov se je pomnožilo za 3, dosegla se je uvedba letnega časa v trgovinah, doseglo se je s podporo Združenja trgovcev, da bodo trgovine na praznike zaprte, dosegli pa bi se še večji uspehi, če bi bilo članstvo bolj zavedno. Mnogo pa bo še imel odbor dela, ker se zaradi prekasnega zapiranja lokalov preveč izkoriščajo pomočniki. Odbor ponovno apelira na vse člane, da bolj delajo za prosep svoje stanovske organizacije.

Nato je podal lepo sestavljeno blagajniško poročilo blagajnik g.

Lampič. Društvo je izplačalo nad 6000 din podpor. Zahvaljuje se vsem, ki so pomočniškemu zboru pomagali. V imenu nadzorstva je poročal g. Schaffer, da je bilo vse poslovanje v redu ter je bil soglasno sprejet njegov predlog, da se podeli blagajniku in odboru absolutorij.

Sledile so volitve in je bil soglasno izvoljen naslednji odbor: Predsednik Fran Melicer, tajnik Alojzij Sitar, blagajnik Ciril Lampič, odborniki Ciril Povše, Ivan Gruden, Franc Japel, Jože Blagovič, namestniki pa Roza Vogelink, Franc Starin, Ludvik Korče, Jože Žužek, Jože Pire in Draga Dežman; v nadzorni odbor Jurij Schaffer in Anton Šerjak, za namestnika pa Lojze Megušar in Franc Lah.

Ko je še občni zbor sklenil, da se zviša članarina za 50 par na 2-50 din mesečno, so sledile slučajnosti. Iz vseh govorov je donela le ena želja, kako dvigniti zanimanje za društvo. Predsednik Melicer je nato zaključil občni zbor z željo, da bo prihodnji bolj obiskan in da se bodo vsi pomočniki oklenili svoje stanovske organizacije.

Doma in po svetu

Romunski kralj Karol je v spremstvu prestolonaslednika Mihaela odpotoval v Prago, kjer so mu priredili v resnici kraljevski sprejem. Glavni namen obiska kralja Karola v Pragi je ta, da se poudari solidarnost držav Male antante. Prihodnje leto bodo isto poudarila druga potovanja suverenov držav Male antante.

Razstava češkoslovaške knjige je bila v sredo otvorena v Ljubljani v Trgovskem domu ob priliki proslave češkoslovaškega narodnega praznika 28. oktobra. Pred otvoritvijo razstave je imel urednik Borke vsebinsko silno bogato predavanje o češki knjigi. Njegovo predavanje je vzbudilo največjo pozornost. — Češkoslovaški narodni praznik je Ljubljana proslavila na način, ki je jasno manifestiral nerazdružljivo jugoslovansko-češkoslovaško prijateljstvo.

V nedeljo so bile občinske volitve v 77 občinah savske banovine. V 76 občinah je zmagala bivša HSS, v 1 JRZ. Toda v mnogih občinah se je pokazal močan odpor proti oficijalnim listam HSS, ki so bile diktirane iz Zagreba. Kmetje se tem listam niso vedno pokorili, temveč postavili svoje liste HSS.

V nedeljo je bil odkrit Stjepanu Radiću spomenik v Petrinji, kjer je začel. St. Radić tudi politično delovati. Odkritja se je udeležilo okoli 50.000 kmetov. Slovenci se odkritja niso udeležili, razen enega Slovenca, ki se pa v današnjem gibanju pristašev dr. Mačka v Sloveniji, ne imenuje.

Umrl je senator Božidar Miličević, ki je pripadal klubu senatorjev JNS. Njegov naslednik je industrialec Jordan Cvetković iz Niša.

Zagrebski župan g. Erber je odstopil ter je bil njegov odstop sprejet. Začasno vodi županske posle podžupan g. Teodor Kaufmann.

Trgovinsko ministrstvo je izdalo okrožnico s pojasnilom, da branje ne smejo imeti ne pomožnih lokalov in ne podružnic, in sicer ne v istem kraju, a tudi ne v kakem drugem.

Voditelji madjarske stranke v Vojvodini so bili te dni v Beogradu ter so izjavili, da bodo podpirali JRZ.

Živojin Balugdić, naš bivši poslanik v Berlinu je vstopil v novoustanavljajočo se socialistično stranko.

80letnico je te dni praznoval

Italija nam je povečala kontingente za 28,1 milij. dinarjev

V zvezi z devalvacijo lire in pod pritiskom pomanjkanja živil in surovin v Italiji, je italijanska vlada znatno povečala naše uvozne kontingente, in sicer je sklenila, da se ti povečajo za 45 %.

Naš izvoz v Italijo bi moral znašati v času od 1. oktobra do 31. marca po vrednosti 62,5 milijona lir, po zadnjem sklepu italijanske vlade pa naj bi se povečal na 90,6 milijona lir. O tem svojem sklepu je italijanska vlada že obvestila našo vlado. Kontingenti bi se povečali tako-le (vse v milijonih lir:

	stari	novi
	kontingenti	
govedo	8,7	12,615
živa perutnina	2,5	3,625
zaklana perutnina	0,5	0,725
nepredelano goveje meso	0,3	0,435
jajca	1,0	1,44
sveža riba (tunin)	0,65	0,945
nasoljena riba (sardine)	0,35	0,5
pšenica	10,0	14,5
koruza	10,0	14,5
rude	5,0	7,25
cement	1,0	1,45
premog	0,5	0,725
mehak les	7,0	10,15
bukovina (razen železniških pragov)	2,5	3,625
drug les (jelka, breza, gaber, hrast, javor, jesen, oreh, brest, topola, lipa)	5,0	7,25
drva	0,5	0,725
les za ital. kolon.	4,5	6,525
ogljje	0,25	0,365
drugi lesni izdelki	0,25	0,365
drugo blago	2,0	2,9

Tržna poročila

Mariborski svinjski trg

Na svinjski sejem dne 23. oktobra 1936 je bilo pripeljanih 322 svinj; cene so bile te: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari komad din 70—105, 7 do 9 tednov stari 130—160, 3 do 4 mesece stari 175 do 235, 5 do 7 mesecev stari 250 do 340, 8 do 10 mesecev stari 365 do 540, 1 leto stari 575—910, 1 kg žive teže 6-50—8, 1 kg mrtve teže 9-1050. — Prodanih je bilo 120 prašičev.

Mariborski živinski trg

Na sejem, dne 27. t. m. je bilo pripeljanih 8 konj, 12 bikov, 130 volov, 525 krav in 8 telet, skupaj 683 glav živine.

Cene so bile te: debeli voli din 3'85—4'20, poldebili 3'10—3'75, plemenski 3'60—3'90, biki za klanje 3'20—3'50, klanke krave debele 3—3'20, plemenske krave 3 do 3'50, krave za klobasarje 1'75 do 2, molzne krave 2—2'75, breje 2'75—3'65, mlada živina 3'30 do 3'90, teleta 5—6 din za kg žive teže. Prodanih je bilo 397 živali.

Mesne cene v Mariboru so te: volovsko meso I. vrste din 10 do 12, II. vrste 8—10, meso bikov, krav in telet 5—8, telečje meso I. vrste 12—14, II. vrste 10—12 din, svinjsko meso sveže 10—14 din.

Radio Ljubljana

Sobota, dne 31. okt. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Pogovor s poslušalci — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura: Prvi organizator kmetijskih predavanj in tečajev v Srbiji, Atanasije Nikolič (Svetislav Šumarevič) — 19.50: Pregled sporeda — 20.00: Zunanja politika (dr. Alojzij Kuhar) — 20.20: »Zmeda v studiu«. Zmešan večer (po neki noveli iz IV. letnika revije »Radio Ljubljana«); besedilo napisal Niko Kuret. Režija: Ivan Pengov. Sodelujejo: član rad. dram. družine in radijski orkester. Vmes nekaj plošč — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.20: Muzikalni drobci (radijski orkester).